

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEK“.
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Politično in gospodarsko društvo, Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

**List za politiko,
gospodarstvo in prosveto**

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 15 grošev.
Stane četrletno: 1 S 50 g; celoletno: 6 S — g
Za Jugoslavijo
četrletno: Din. 25.—; celoletno: Din. 100.—

V velikem svetu.

Bivši avstrijski zunanji minister dr. Mataja je imel nedavno na Dunaju predavanje o svetovnem položaju. Predavanje odlikuje temeljito poznanje zamotanih svetovnih vprašanj in bo zanimalo tudi naše bralce. Podajamo ga v izvlečku.

Svetovno-politični razvoj sedanje dobe določuje v veliki meri stremenje izvenevropskih plemen po samostojnosti. Iz za svetovne vojne so izvenevropska plemena vseh kolonijalnih dežel izgubila vero v nepremaganost belega plemena. Ojačila se je nenaklonjenost barvitih ljudi napram belim. H temu pride, da se je tega gibanja polastil boljše-vizem, ga odel z narodnim plaščem in nahujskal plemena vseh delov sveta proti evropskim in ameriškim izkoriščevalcem. Nenaklonjenost barvitih plemen ni več poedin pojav, marveč je že pravo plemensko gibanje, ki se na zunaj prikazuje enkrat kot gibanje za združitev vseh Arabcev, drugič spet kot gibanje Mohamedancev za združitev, spet drugič kot gibanje pod geslom „Azija Azijcem“. To gibanje nevarno ogroža belo pleme ter evropsko kulturo. Da nekatere države računajo z njim, kažejo posamezni koraki: Rusija je zaprla okno proti zahodu, Leningrad, in proglasila Moskvo za glavno mesto. Turčija je dvignila namesto Carigrada Ankaro za svojo prestolico. Vseazijska zavest in protievropsko razpoloženje torej narašča. Mimogrede bodi omenjeno, da sega vsemohamedansko gibanje celo tja v Indijo.

To je treba imeti pred očmi za presojo zadržanja Anglije v abesinsko-italijanskem sporu. Anglija je resnično svetovna vladavina, katere interesi se raztezajo v vse dele sveta. Zato mora biti vsak njen korak dobro preračunan in dobro pretehtan na svoje posledice. Počasnost in neokretnost angleške politike se lahko razlaga iz obilice ogromnih upravnih poslov. Angleška vladavina mora reševati vprašanja kot nobena druga država na svetu. Zato se države na kontinentu le težko uživijo v angleško miselnost. Iz italijanskih izjav, da hoče Rim upostaviti staro rimsko cesarstvo, je za Anglijo izzvenela grožnja njeni svetovni oblasti. Italija ji sicer ni enako močan tekmelec, a vsekakor tekmelec. Zato Anglija te izjave ne bo pozabila nikdar. Tako je razumljivo angleško zadržanje v italijansko-abesinskem sporu. Kaj sta Italija in Anglija 7. januarja 1935 sklenili v tajni pogodbi, ne ve nihče. Morda tedanji angleški ministrski predsednik Macdonald ni govoril dovolj jasno. Diplomatični razgovori so običajno nejasni in zakriti. Spretno je uporabil tedanje soglasje med Anglijo in Italijo francoski ministrski predsednik Laval. Odvrnil je italijanske poglede od francoskega Tunisa, ki je svoječasno izzval zvezo med Italijo, Nemčijo in Avstro-Ogrsko. Lavalu se je posrečilo Mussolinija pripraviti celo do izjave, da Italija nikakor ne zbira nobenih puščav. Ker evropske velesile niso privolile v to, da dobi Italija nove kolonije, se je Italija obrnila proti Abesiniji in pričela vojno tam. Položaj ni bil enostaven. Kajti ne Anglija, Italija in Francija sta Abesiniji preskrbeli sedež v Zvezi narodov. Tedaj abesinsko suženjstvo ni bilo nikako napotje. Vrh tega je Italija leta 1928 sklenila z Abesinijo pogodbo, v kateri sta si obe državi zajamčili neodvisnost in neokrnjenost.

Angleži so hudi na Italijane, ker mora vsaka kolonijalna vojna s kakršnimkoli izidom izzvati izvenevropska plemena. Taka vojna bi Angliji ogrožala dohod do Indije in v Abesiniji pa Tanajezero z Nilovimi vrelci ter bombažve nasade v Afriki. Anglija svoje posesti noče povečati in zato nima razumevanja za narode, katerim se hoče nove zemlje. Države, ki hočejo kolonij, so zato Angliji nasprotno. Zaveznice Anglije pa so države, ki se čutijo ogrožene.

Zopetna vojaška zasedba Porenja po Nemčiji nasprotuje angleškim težnjam po miru. Anglija in ostali svet sta prezrla blazno nemško oboroževanje. Celo doma je Anglija svetovala razorožitev, zato ji danes nedostaja vojakov in orožja. Nevolja Anglije nad Italijo pa je večja kot nad Nemčijo. Četudi ji ne prija kršitev locarnske pogodbe po Nemčiji. Kako naj Avstrija zagovarja nemški korak, je nerazumljivo. Nemčija Francije ali Belgije ne bo napadla, hoče pa proste roke na vzhodu. Zato se je z zasedbo Porenja zavarovala na zahodu. Če se ji to posreči, je Avstrija ogrožena. Vendar bo Nemčija morala računati z francoskim odporom in njegovim vplivom na Angleže. S tem napetost proti Italiji ne ponehuje. Če-

tudi je Mussolini popustljivejši nima od Anglije ničesar pričakovati, kar bi bilo proti njenim interesom.

Sporazum Rusije, Anglije in Amerike meri na Daljni vzhod. Kako bi se Amerika zadržala napram evropskim vprašanjem in posebej k abesinskemu sporu, je težko reči. Od Wilsona ni nihče prerokoval, da bo vodil svoje ljudstvo v vojno. To pa se lahko reče: Če nastopi Nemčija proti Franciji, Angliji in Belgiji, tega Amerika morda ne bo dovolila. Danes je Nemčija razmerno najbolj oborožena in ve, da se bo sedaj z naglico oboroževale vse ostale države. Če Nemčija ne udari v letu 1936, ne bo imela nikdar več tako ugodne prilike.

Ozračje je še vedno nerazčiščeno.

Samolastni korak Nemčije je še vedno v ospredju mednarodne pozornosti. Hitler in njegovi pripisujejo koraku zgodovinski pomen in trdijo, da se z njim pričinja nova doba Nemčije in Evrope. Seve kaže dosedanji razvoj, da ta nova doba nikakor ne bo prinesla pomirjenja in izboljšanja.

Sporazum v Londonu. Med Anglijo, Francijo, Italijo in Belgijo je bil minuli teden dosežen v Londonu sporazum glede obravnavanja kršitve lokarnskega pakta od strani Nemčije. Zmagalo je francosko stališče. V sporazumu se pravi med drugim, naj razsodi mednarodno razsodišče v Haagu, ali je francosko-ruska pogodba v skladu z locarnskim paktom. Nemčija namreč opravičuje svoj odstop od pakta z omenjeno pogodbo. Do odločitve haaškega razsodišča zasede italijansko in angleško vojaštvo 20 km širok pas ob francosko-nemški meji. V ostalem delu Porenja zmanjša Nemčija število svojih vojakov in ne sme graditi nobenih trnjav. Če Nemčija pristane na te pogoje, bodo velesile nadaljevale pogajanja z njo, sicer pa se bo z njo postopalo kot s krivcem, ki je kršil lokarnski sporazum z zlim namenom.

Napetost je nekoliko polegla. O londonskem

sporazumu so zastopniki velesil poročali svojim vladam. V Franciji so vzeli poročilo z velikim zadoščenjem na znanje, posebno še, ker je Anglija obljubila Franciji za slučaj nenadnega napada vojaško pomoč. V Londonu je poročal zbornici minister Eden in v svojem poročilu naglasil, da je sporazum vrnil zaupanje v mednarodne pogodbe in ustvaril pogoje, da se upostavi v Evropi novo ravnovesje. Z največjim zadoščenjem je sprejela sklepe iz Londona Belgija, ki se čuti po nemškem koraku najbolj ogrožena. „Če Nemčija pristane, smo premagali vse sedanje težkoče; če pa odkloni, je njen pravi namen očiten,“ je zaključil svoje poročilo belgijski zunanji minister.

In Nemčija? Sklepi velesil v Londonu so izzvali v Nemčiji precejšnje razočaranje. Četudi do danes, ko to pišemo, še ni znan odgovor nemške vlade, vendar moremo s precejšnjo verjetnostjo računati, da Nemčija predlogov sicer v celoti ne bo sprejela, vendar tudi ne odločno odklonila. Nemška javnost predvsem odklanja zasedbo porenjskega obmejnega pasa z angleškim in italijanskim vojaštvom. Na drugi strani pa si je nemška vlada na jasnem, da s popolno odklonitvijo sama sklene obroč, ki že danes oklepa Nemčijo.

Velika naloga Avstrije. Minulo nedeljo je govoril na zborovanju srednješolskih učiteljev na Dunaju zvezni komisar Adam o avstrijski državni ideji in je med drugim povedal tole: V srednji Evropi ni možno, da bi se država krila z narodom. Narodi, jeziki in kulture se medsebojno križajo brez naravnih mej. Zato je potreben kompromis med samostojnimi narodi, med narodnimi manjšinami in gospodarskimi ozemlji. Sicer bi bila usoda nemških manjšin in nemške kulture v Evropi zapečatena in bi se dala odvrniti samo še z orožjem, kar bi vodilo do evropske katastrofe. Avstrija more v srednji Evropi posredovati samo kot duševna velesila, nikakor pa kot vojaška in industrijska provinca Nemčije. Četudi je bilo v stari Avstriji mogoče, da so korakali milijoni nemških vojakov ramo ob ramo z nemškimi vojniki, je bila Avstrija vendarle obdana od samih neprijateljev. To se novi državi ne sme več pripetiti. — H krščanski Avstriji je govoril dunajski kardinal dr. Innitzer o priliki nedavne vizitacije to: Odkar je kancler Dollfuss izdal parolo o pokristjanjenju Avstrije, govorimo o krščanski državi. Bilo bi boljši, če bi bili s tem naslovom potrpežljivi. Dali smo predjem, ne moremo pa izplačati celotne svote. Zato se dogaja, da dolžijo mnogi Cerkev in njene zastopnike, ker v krščanski državi Avstriji še ni vse v redu. Ob vsej potrpežljivosti moram kot zastopnik Cerkve staviti zahtevo, naj se dana obljuba bolj resno izpolnjuje.

V Rimu so se minuli teden sestali kancler dr. Schuschnigg, šef ogrske vlade Gömbös in Mussolini. Italijani so sprejeli oba državnika z velikimi častmi, da s tem izkažejo svojo hvaležnost državam, ki se nista pridružili sankcijskemu nastopu ostalih evropskih držav proti Italiji. Sestanek v Rimu ima velik političen pomen predvsem z ozirom na dogodke na evropskem zahodu, ki bodo nedvomno odjeknili tudi v srednji Evropi.

Cesarja bi hoteli nazaj. Češki list „Narodni Osvobodenci“ piše o monarhističnem gibanju v naši državi med drugim tole: Nedavno se je vršilo v dunajskem Pratu zborovanje monarhistov, na katerem je govoril tudi nek „neimenovan zastopnik zatiranih Slovkov“. Slavil je staro monarhijo ter pravil, da Slovaki nestrpnost čakajo na cesarja Otona. Nedavno da je bila z njim deputacija Slovkov pri Otonu v Steenockerzell in po njej je poslal „cesar“ vsem ljubim Slovkom priskrbe pozdrave. Češki list dostavlja, da je bil dotični „Slovak“ iz vrst onih, ki skušajo rušiti čast čehoslovaške države. (Op. ur. Na razna vprašanja, došla v zadevi legitimističnega (monarhističnega) gibanja na Koroškem, odgovorjamo z že opetovano naglasnim našim naziranjem: Zgodovina se ne ponavlja, tudi življenje narodov se razvija samo naprej!)

Žalostna bilanca socialistične zmage v Španiji. Nemiri v Španiji trajajo še naprej. Doslej javljajo sledeče žalostne številke: v zadnjih 30 dneh je bilo v Španiji ubitih 51 oseb, ranjenih 194, požga-

nih je bilo 16 cerkev, 11 samostanov, izropanih nad 30 trgovin in uničenih 29 prostorov desničarskih strank. Razventega je bilo zažganih več zasebnih hiš. Vlada, ki nemirov doslej ni mogla mojstriti, je razpustila stranko španskih fašistov.

Venzelos, revolucionar in državnik, je umrl. Minuli teden je umrl v Parizu večkratni ministrski predsednik Grčije in državnik revolucionarnega značaja, stari Venzelos. Kot mlad odvetnik že je na otoku Kreti zanetil vstajo proti Turkom in dosegel priključitev samostojne Krete h Grčiji, zamislil je zvezo balkanskih držav za osamosvojitve Balkana, v svetovni vojni je prisilil Grčijo na stran Velike antante in po zmagi te je dosegel znatno povečanje grškega ozemlja. Sledili so notranji boji v Grčiji, katerim se je Venzelos odmaknil na Kreto, leta 1933 pa je postal že devetletni ministrski predsednik grške vlade. Nato je njegova liberalna stranka začela nazadovati, nemirni državnik je skušal nazadovanje preprečiti z novimi revolucijami. Svoj zadnji triumf je doživel pri zadnjih volitvah, katerih sadove pa bodo za njim skušali uživati njegovi nasledniki. Smrt starega Venzelosa je odjeknila po vsej Evropi.

Zadnji napor Abesincev. Poročajo, da je prevzel poveljstvo abesinskih čet na severu cesar sam in da je že pričel s protinapadom. Baje se mu je posrečilo doseči pri večji bitki zmago nad Italijani, ki so ob tej priliki izgubili do tisoč svojih najboljših mož. Medtem so italijanska letala na jugu bombardirala mesto Harrar in uničila vojaška poslopja. Med Abesinci narašča ogorčenost proti vsem Evropejcem. Po drugih poročilih so se med negušem in Mussolinijem že pričela mirna pogajanja.

Velike poplave v Ameriki. Snežni meteži in hudi nalivi so povzročili v Zedinjenih državah strahovito povodenj, katere celotno škodo cenijo na več sto milijonov dolarjev. Velik del držav Pensilvanije, Marylanda in New Yorka je pod vodo. Ponekod stoji voda 3 metre visoko in je moralo ljudstvo zbežati v višja nadstropja ali na hribe. Voda je odplavila cele vasi, zasula številne rudokope, onemogočila vsak promet in stik z ostalim svetom. Mnoga mesta so popolnoma odrezana. 700.000 ljudi obdaja voda, ki ponekod dosega že 4 metre višine. Utonilo je nad 150 oseb.

Medtem ko očetje krvavijo ...

Po „Europäische Nationalitäten Korrespondenz“.

Italijanska vojna v Afriki ni ustavila in ne spreminila italijanske notranje politike napram nemški in jugoslovanski manjšini. V Abesiniji padle vojake manjšinskih vrst sicer slavijo in imenujejo po njih državne šole ter starišem nakazujejo de-

narne podpore, istočasno pa nadaljujejo smotno raznarodovanje Nemcev in Jugoslovancev v Italiji. Medtem ko očetje in sinovi iz manjšinskih vrst zastavljajo za državo svoje življenje, črtajo Italijani v njihovi domovini stara družinska imena in ustanavljajo na manjšinskem ozemlju italijanske šole, ki naj pospešijo odtujitev doraščajoče mladine.

Kljub ogromnim izdatkom, ki so potrebni za afrikanško vojno, je bilo ustanovljenih lani v Julijski krajini 86 novih italijanskih šol in sicer 50 od prosvetnega ministrstva in 36 od zasebne bojne organizacije „Italia redenta“.

Imenovano organizacijo je ustanovila in jo vodi vojvodinja Elena. Delokrog organizacije se razteza na province, dobljene v letu 1918, in — kot pravi tržaški Piccolo — v posebnem na Primorje in južno Tirolsko. To društvo ustanavlja otroške vrtce, okrevališča, gospodinjke šole, večerne tečaje in v malih županijskih občinah tudi zasebne ljudske šole. V teh šolah dobivajo nemški in slovenski otroci učna sredstva in tudi prehrano za stonj, o božiču jih obdarujejo, ubogim starišem nudijo zdravniško pomoč, njihove odrasle sestre se šolajo v gospodinjki stroki. Zato pa se mora vršiti pouk v šolah in zavodih izključno v italijanskem jeziku in celotna vzgoja mladih in starih v duhu italijanskega nacionalizma. V otroških vrtcih se učijo otroci od 3. do 6. leta italijansko govoriti, kot bi bila italijanska njihova materni jezik, učijo se italijansko moliti, peti in igrati, kratko: mali rastejo kot Italijani in se usposabljaajo za italijanske ljudske šole.

V minulem letu je imelo imenovano društvo 85 otroških vrtcev na južnem Tirolskem, 65 pa v Primorju. Število otrok, ki so jih obiskovali, je znašalo 13.386. H krati je društvo vzdrževalo 16 šivalnih šol z 1065 gojenkami, 42 bolnišnic z 188.233 bolniki, 286 zasebnih italijanskih ljudskih šol z 8268 šolarji ter 605 večernih in nedeljskih tečajev za odrasle z 14.660 tečajniki.

Vsega tega ogromnega aparata ni ustvarilo društvo „Italia redenta“, marveč ga je prevzelo od nekdanje bojne šolske organizacije „Lega nazionale“, ki je bilo italijansko društvo proti avstrijskima „Schulverein“ in „Südmarki“ ter slovenskim šolskim organizacijam. To društvo je imelo značilno geslo: „Smrt jezika je smrt naroda.“ Njegov program je bil izrazito iredentističen.

Po svetovni vojni je „Lega nazionale“ dobila naslednika v „Italia redenta“, ki je prevzela njeno premoženje in področje. O tej organizaciji piše tržaški „Piccolo“, da je prekosila vse najdržnejše nade. „Danes se čuje italijanska beseda v najbolj skritih krajih Goriške, Krasi in Istre in italijanska misel-

nost se ukoreninja v dušah novega rodu“, tako nadaljuje tržaško glasilo svoja razmotrivanja o italijanski manjšinski politiki.

Denarno podporo dobiva „Italia redenta“ od vlade. Leta 1934 je dobila 4.377.000 lir podpore iz državnih davčnih denarjev, ki jih plačujejo tudi manjšine. Organizacijo podpirajo tudi razne banke in druge ustanove. „Število otroških vrtcev v obmejnem ozemlju se mora v bodoče potrojiti,“ zahteva za novo leto tržaški fašistovski list.

Medtem ko se vojaki iz vrst nemške in jugoslovanske manjšine borijo v Afriki in zastavljajo tam svoje življenje za državo, se istočasno v njihovi domovini zatira in uničuje njihova narodnost s sredstvi nasilja in ob sodelovanju vseh krogov v državi.

DOMAČE NOVICE

Nenavadno odkritje.

Cele gručice iz zgornjega in spodnjega Roža romajo zadnje čase pod goro, ki leži zahodno od postaje Podroščica in jo domačini imenujejo Gradčeno. O njej pravi ljudsko izročilo, da je nekoč na svojem vrhu nosila grad roparskih viteзов, kar potrjuje tudi njeno sicer neobičajno ime. Tudi zgodovinarji stare dobe omenjajo viteze, ki so pred davnimi stoletji gospodovali v Rožu, imeli več gradov, med drugimi grad na takozvanih Turnah pri Svatnah, kraju Miklove Zale, drug grad pri sedanjem Rožku in brčkone še tretjega vrh Gradčene. Vitezi so se imenovali Rasi in po njih je dobila dolina med Dravo in Karavankami svoje ime in svoje ime tudi Rožek, ki se je v starih knjigah imenoval Rasseck. Vitezi so si morali na svojih roparskih napadih nagrabiti ogromno imetje. Zgodovina omenja še njihov žalostni konec. Danes so domala pozabljeni, njihovo nekdanje domovanje vrh Gradčene je zaraščeno z lesom, ostanki njihovega nekdanjega gradu na Turnah so izginili ob gradbi karavanške železnice. Preperelo zidovje starega rožeškega gradu še priča o žalostni slavi roparskih viteзов in še skrivnost, s katero tamošnji rod obdaja goro Gradčeno.

Pred tedni je nek posestnik, katerega posestvo leži ob vznožju omenjene gore, sekal svoj les. Med počitkom si je ogledal okolico, koder mu je v jeseni zemeljski plaz odnesel precej dreves. Na pretrganem mestu je začuden zazrl široko votlino, visoko za dva moža. Drugega dne je s sosedom preiskval jamo in ugotovil, da vodi več sto metrov v osrčje gore in se v nadstropjih dviga proti vrhu. Glasni njegov klic ni našel votlega odmeva, kot je to pri zaprtih votlinah, marveč se je razločno izgubljal proti vrhu. Skrivnostni hod-

PODLISTEK

Janez Jelen:

Previsi.

Solnce je osvetlilo prosojne megle nad Vrbskim jezerom in vzdolž Drave. Z vrhov gora je bilo videti, kakor bi si bila Koroška zasenčila svoj žalostni obraz z rožnatimi tenčicami.

Megle so se dvignile. Solnce je popilo vlago iz njih in jih sprevrglo v rahel veter. Kakor lastnega mladega življenja vesel pobič, je veter obrajal v jutranjem hladu peteline in križe na stolpih belih cerkva, katere so bili posejali karantanski svobodnjaki njega dni v zemljo od Zilske doline preko Beljaka, ki je dolin stekališče, čez Gosposvet in zmaja v Celovcu, in jih postavili tudi kakor pobeljena merjevka znamenja po zeleni Štajerski in še preko Mure prav tja do Blatnega jezera, ob katerem prhni Kocljevo gradišče.

Solnce je razlivalo svojo ogrevajočo svetlobo vsenaokrog. Veter se je pa za hip potuhnil, da ga ni bilo nikjer več čutiti.

Preden je solnce pogledalo v dno globoko zaroranih jarkov Karavank, se je veter razposajeno pognal proti jugu, goram v naročje. Tako plane pomladi napol dorasel žrebec na zelen pašnik in razkazuje z vratolomnimi skoki svojo doraščajočo moč.

Med travo na Golici, v skalah Rožice in ob meleh na pobočju Stola so zatrepetale očnice in murke, kresnice in pelin in sto in sto drugih rož. Veter jim je otresal obilno roso.

Tiho, kakor bi namenoma hotel koga presenetiti, se je veter zaletel tudi v razdrapane peči za Vrtačo.

V vrtaških pečeh, kjer na koroško stran nobe-

na stopnja trdno ne drži, je prav takrat Matiju odpovedal svet pod nogami. Ujel se je še, hvala Bogu, posnel je pa na obeh komolcih in na desnem kolenu kožo do krvi. In ves život ga je zabolel. V dno srca ga je zaskrbelo, če si ni zlomil kakšnega uda, ali, če se ni morebiti v njem kaj utrgalo.

„O Marija, ti s planinske gore, ti nam moreš pomagati.“

Odkrušen grušč je hrnel pod Matijem v dolino. Nad njim je iznad previsa začel klicati Lovrenc, najprej pridušeno tiho, potem pa čimdalje glasneje in bolj zaskrbljeno:

„Matija —? Matija —? Matija — — —?“

Matija je prijatelja prav dobro slišal. Zavedal se je tudi, v kakšnih skrbih je Lovrenc. Ogledal se pa ni. Se ni mogel. Pod njim je zija prepad. Skala okrog njega se je rušila kakor leno zapečen turščen kruh. Kamor je prijel in kamor je stopil, se je vse zamajalo. In noče in roke so se mu tresle kakor bi ne bile več njegove. Na Boga in Marijo s planinske gore je kar pozabil. Tudi žene in otrok se ni utegnil spomniti. Prav za prav ni nič več mislil. Da ni odrasel pri jarcih v gorah, bi bil že ležal z razbito glavo globoko doli med skalami. Tako se je pa še vedno boril za trdno stopnjo in zanesljiv oprijem. Napora se ni nič zavedal, kakor se ne zaveda gams svoje prirojene spretnosti, kadar se mu odrta pod nogami od pomladnega solnca odtajana skala, da vznaki odleti ob steni navzdol, pa se na prvi polici spet srečno ujame. Tudi ni več vedel, kaj dela z rokami in nogami in kako se obrača z životom. Za vse na svetu bi ne znal povedati, kdaj je stopil na trdež in kako se mu je posrečilo z levo in desno obnem doseči zanesljiva oprijema, tako zanesljiva, da morebiti še dandanes držita.

Matija se je oddahnil. Noge in roke so se mu pričele umirjati. Grušč pod njim je utihnil.

„Krrrakh, krrrakh, krrrakh.“

Okrog stebra od Stola sem se je pripeljalo dvoje krokarjev.

„Čudno modro so ustvarjeni ti črni ptiči. Nikjer ga ne vidiš, nič ga ne slišiš. Kadar pa zaropota v gori neke kamen, ali zabobni plaz, se takoj oglase in pridejo pogledat, če jim ni morebiti kdo s svojo smrtjo pogrnil mize. In vedno se v parih spreltavajo. Ko sem odrasčal, sem se moral pod Vrlič s takim parom tičev skoraj do smrti stepsti za otočeno jagnje. Iz siromačka je v dveh letih zrasla kaj lepa ovca. Še sedaj redi Andri tisto sorto.“

„Matijaaa —!“

Čez previs je pogledal Lovrenc.

„Hooj!“

„Zakaj se mi ne oglasiš?“

V tovariševih besedah je začutil Matija dokaj nejevolje. Vedel je, da mora kar koj odgovoriti. Pa še preden se je mogel domisliti, kaj naj reče, je Lovrenc kratko in odsekano posvaril:

„Kamen!“

„Fiijiiu,“ je siknil mimo Matijeve glave za oreh debel odkršek in se nekaj sežnje pod njim — „brrrrnk“ — razletel na tisoč koscev.

Za dva tri očenaše dolgo sta Matija pod previsom in Lovrenc nad previsom tiščala glavi k hladni skali in poslušala, če jima morda ne prifrči mimo ušes kar cela salva razdrobljenega grušča. Tako sta slišala na Laškem leta devet in petdeseta in šest in šestdesetega žvižgati krogle. Minuta se je zdela obema celo večnost dolga.

„Krrrakh, krrrakh, krrrakh.“

(Dalje sledi.)

nik pa je na več mestih zasut in zato domala neprehoden.

Sedaj slutijo, da je dotični posestnik odkril skrivnostni hodnik, ki je nekoč vezal starodavni roparski grad vrh Gradčence z dolino. Bržkone je hkrati služil kot skrivališče roparskih tolpa pred zasledujočimi vojaškimi četami. In ni nikakor izključeno, da se v skrivnostnih nadstropjih sredi gore morda ne nahajajo večje shrambe z orožjem ali celo s pred davnimi stoletji nagrabiljenim bogastvom vitezov-roparjev. Zanimanje za nenavadno odkritje je vsekakor ogromno. O rezultatih raziskovanj bomo še poročali. Jak. Savoms.

V zadnji številki našega lista smo končali podlistek „Na Poljani“ iz peresa priljubljenega slovenskega pisatelja dekana F. K. Meška. Iz številnih pisem in zatrdil posnemamo, da je segla povest slovenskega doma na Trati globoko v srce naših čitateljev in jim razodela bol in veselje vseh naših domov in družin. Naj bi pisateljev klic po čisti, dejavni ljubezni rodil tisočeren sad! Povest „Na Poljani“ je izšla tudi v knjigi in jo za ceno 25 dinarjev lahko naročite v tiskarni sv. Cirila v Mariboru, Koroška cesta 5. Knjigo toplo priporočamo vsem našim družinam in društvom. — V današnji številki pričenjamo z priobčevanjem novele „Previsi“ iz peresa slovenskega pisatelja Janeza Jelna, ki nam je poznan že po svojih delih „Ovčar Marko“, „Dom“ in drugih. Prepričani smo, da bodo naši čitatelji z velikim zanimanjem sledili krepki povesti, zajeti iz življenja divjih lovcev.

V pojasnilo. Po kanclerjevem obisku begajo mnogi naše ljudstvo s tem, da bo moralo za slučaj, ako doseže svoje šole, graditi nova šolska poslopja in plačevati nove davke. Ni težko uganiti, odkod prihajajo te in slične vznemirljive vesti in kaj je pravi njihov namen. Dobro je, da je med našim ljudstvom samim dovolj razsodnosti za presojevanje takih čenč. V tem času bi novih stroškov nihče več ne prenesel, še najmanj pa naš kmet, ki s toliko vestnostjo krije svojo obveznost napram državi. Naša šolska težnja gre za tem, da se preuredijo sedaj obstoječe šole tako, da bo maternemu jeziku odkazan prostor, ki mu gre. Hočemo, da znajo naši otroci oba deželna jezika v besedi in pisavi in da šola nadaljuje izobrazbo srca, ki jo je pričela pri malem otroku družinska vzgoja. To in nič več je naša šolska, tudi od kanclerja odobrena težnja.

Dobri ves. Obisk zveznega kanclerja menda nikjer na Koroškem ni izpadel tako, kot pri nas v Dobri vesi. Povsod so mogli slovenski zastopniki kanclerju osebno razodeti svoje gospodarske in narodne želje. Pri nas pa niso pustili nikogar od Slovencev v kanclerjevo bližino. Razburjali so se tudi zaradi „živijo kancler!“ klicev. Tako je nek „izobraženec“ sunil slovenskega moža s toliko silo, da je padel v smeri proti avtomobilu, v katerem se je visoki gost z Dunaja vozil v Pliberk. Lahko bi se bila pripetila nesreča. V interesu ugleda dežele in tudi nemškega sosedu bo treba zahtevati, da se širitelji take kulture javno označijo z imenom, ki ga zaslužijo.

Škofiče. Na našo pustno prireditev nas je čudno dirnila agitacija proti našemu prosvetnemu delovanju. So mnogi, ki jim ni prav, da ljubimo našo materno govorico, jezik, ki ga povečini govorijo tudi matere naših neprijateljev. Smatrajo se naši neprijatelji za boljše ljudi, a zamujejo in zaničujejo svoj lastni svet. Nestrpnost nekaterih je celo tako velika, da so otroci teh naše ljudi o priliki pustne prireditve zmerjali s „čuši“. Zakaj vse to? Komu ni prav, da ljubimo svoj domači svet in bo ljubezni do svojega gojimo spoštovanje do nemškega sveta? Ali je v naši krščanski državi še vedno prostora za ozkosrčnost in srčno omejenost?

Borovlje. V nedeljo dne 1. marca t. l. je imela Hranilnica in posojilnica v Borovljah svoj redni občni zbor. Iz podanih števil je bilo razvidno, da zadruga vzorno deluje. Koncem leta 1935 je bilo 210 članov. Skupni denarni promet je znašal 125.000 S. V teku leta je bilo vloženih 26.950 S hranilnih vlog, dvignjenih pa 22.400 S. Skupno stanje hran. vlog 184.220 S. Na novo danih posojil je bilo 13.240 S, vrnjenih pa 12.595 S. Zadruga razpolaga s primernim rezervu. Čisti dobiček v znesku 1004 S se glasom združnih pravil v celoti pripiše rezervnemu zakladu. Iz revizijskega poročila je bilo razvidno, da deluje zadruga brezhibno v vsestransko korist. Pri novih volitvah v

načelstvo in nadzorstvo se je izrekla soglasna zupnica staremu odboru.

Borovlje. Lepo pomladansko vreme je privabilo na takozvani Jožefov semenj dne 16. marca t. l. precej ljudi v Borovlje. Živine je bilo prignane 66 kom., prodano pa 23. Med prodanimi je bilo 16 volov in 4 krave. Najvišjo ceno so dosegli volji z 80 groši, najnižjo krava-klobasarica z 61 g. Med kramarji je bilo opaziti kljub slabim razmeram še precej živahnosti. Po lepem dnevu pa je okoli 5. ure zvečer nenadoma začel padati sneg, ki je prodajalce kakor tudi občinstvo hitro razgnal.

Zasilni pristanek dunajskega letala na Sinji planini. V torek minulega tedna je pristalo vrh Sinje planine letalo, ki je vozilo v smeri Dunaj—Gradec—Celovec. Snežni metež in megla sta pilotu vzela razgled in moral je pristati vrh planine. Letalo se je ob pristanku poškodovalo, od 5 oseb, ki so se nahajale v letalu, ni nobena težje poškodovana. Potniki in pilot so morali vsled neprijaznega vremena prenočiti po pristanku v letalu, nakar so jih drugi dan prepeljali v dolino, odkoder so se vrnili na Dunaj. Letalo se trenutno še vedno nahaja vrh Sinje planine in ga bodo transportirali v dolino v prihodnjih tednih.

Področica. Minulo soboto se je na tukajšnjem kolodvoru pripetila težka nesreča. Pri premikanju garniture 17 vozov je strojevodja prezrl konec tračnic, tako da je vlak zavozil v 40 cm močan zid kurilnice in ga podrl. Dočim je ostal strojevodja nepoškodovan, je kurjača Hoferja zmečkalo in je revež v strahovitih bolečinah na mestu izdihnil. Zapušča ženo in dva otroka. Poškodovano je tudi blago, ki se je nahajalo na tovornih vozovih.

V 17 farovžih je vlomil. Že smo kratko poročali o zloglasnem roparju Francu Peiferju, ki je dobil 12 let težkega zapor. Zločinec ima na vesti nič manj ko 50 vlomov, ropov in tatvin. Med drugim je pokradel 17 koroških farovžev. Pfeifer je rojen na Gornjem Štajerskem in je po poklicu krojač. Doslej je presedel v zaporu 12 let. Potem je vlomil v župnišče v Paternijonu, Tiplu pri Sokavi (Himmelberg), v Volčnici (Wölfnitz), v Zabrdu (Arriach), v Mohličah in Škocijanu, v Slovenjem Šmihelu in na Pečnici, kjer je odnesel iz farovža 200 šilingov v denarju. V župnišču v Borljah pri Zili je odnesel 1900 S v denarju in 250 S v blagu. Na vesti ima tudi rope v farovžih v Melvičah, Sv. Lorencu, Grafendorfu, Št. Petru na Vašinjah, drugič v Slovenjem Šmihelu in v Kazazah. Pri vlamu na Pečnici je pustil za farovžem svoj novi revolver. Ko pa ga je junaški orožnik Peter Dulnig zasačil v neki noči pri Klopinskem jezeru je imel že zopet novega. Vsega skupaj je nakradel ta falot v denarju in blagu 15.000 S. Dragocenosti je nosil svojim pajdašem v Gradec. Škoda, da ga niso obesili.

Otok. (Požar.) V noči na sredo 18. t. m. je nenadoma izbruhnil požar v znanem hotelu „Seegretl“ pri Otoku ob Vrbskem jezeru. Goreti je začelo v notranjosti poslopja, v kratkem času je bila v plamenu cela streha. Rešiti so mogli nekoliko oprave, ostalo je postalo žrtev divjega elementa. Pet ur so bili na delu gasilci iz Ribnice, Beljaka in Celovca, da so požar omejili. Sluti se, da je bil ogenj podtaknjen in je zlobi kriva gospodarska nevoščljivost.

Drobiž. Zvezni prezident Miklas je odlikoval prevzv. knezoškofo dr. Adama Heffterja z velikim križem avstrijskega reda. — V maju dobimo novce v vrednosti 2 šilingov s sliko princa Evgena. — Dež. šolski svet je med drugimi pohvalil nadučitelja Alojza Kollmanna z Drave in učitelja Pratkanerja iz Loč, upokojena pa je učiteljica Marija Ranzinger iz Malošč. — Nek upokojen poštni uradnik v Celovcu je nedavno zadel v mali loteriji 18.000 šilingov. Od veselja je znorel in so ga oddali v norišnico. — Pri Šmartnu ob Celovcu je požar, povzročen bržkone vsled neprevidnega ravnanja s cigareto, uničil gozda v obsegu 3000 kv. metrov. — Pogorelo je gospodarsko poslopje posestniku Šturmu na Rudi. — 45letnega Lekša Gratzeja iz Vacelne vasi pri Vovbrah so domači fantje vsled ljubosumnja pretepli in mu z leseno cokljo prebili lobanjo. — 74letni Florijan Kropitsch iz Mlinar pri Beljaku se je na skednju smrtno ponesrečil. — 30letni Scharnagl iz Kotmare vasi je dobil vsled tatvine 10 mesecev težke ječe. — 22letni delavec Graber iz Vrbe in 40letni kajžlar Valentinič iz Št. Ilja sta dobila vsled tatvine 4 mesece oz. 14 dni strogega zapor. — Dež. zbor je sklican za petek 27. t. m. — Na drž. meji na Jezerskem sta bila ustreljena dva tihotapca, Franc in Janez Meglič iz Loma.

NAŠA PROSVETA

K stoletnici Stritarjevega rojstva

Zgodovina slovenske knjige bo vedno beležila ime Josipa Stritarja med najpomembnejše, četudi je danes med našim ljudstvom domala pozabljeno in so Stritarjeve pesmi in povesti vsaj mlajšemu rodu skoro neznane. Kot organizator slovenske književnosti je Stritar postal naslednik našega Janežiča. Kot pesnik, romanopisec in kritik stoji Stritar sredi druge polovice prejšnjega stoletja kot osrednja postava slovenske lepe knjige. Ob enem z Levstikom je uveljavil pri nas do tedaj malo upoštevana pravila pravega pesništva, razpršil je oblake, ki so zakrivali najsvetlejšo zvezdo na slovenskem pesniškem nebu, Prešerna, ustanovil prvi slovenski leposlovni list „Zvon“ in v mnogih pesmih in povestih širil v izbrani besedi svoje človekoljubne misli med našim narodom.

Iz vseh Stritarjevih del govori povdarjen Slovan, ki motri svet bolj z očmi srca kakor z očmi razuma. Svet je Stritarju solzna dolina in gorje ter beda človeštva sta globoko odjeknila v njegovem pesniškem srcu. Skrbi ga usoda brezposelnih, zato opozarja premožne na socialno vprašanje. Stritar je predvsem glasnik ljubezni in prerok slovanske bodočnosti. S svojim prirojenim usmiljenjem naj prinese Slovan in z njim Slovenec srečo vsemu človeštvu, tako vzklika Stritar v pesmi na svoj rod:

Sovraštva svet je poln in poln prepira,
v temo zavita je resnica!
Kdo v bran se stavi bode sili jezni,
kdo luč prinesel bratovske ljubezni?
Ti, rod moj, mili rod, ti hudobije,
sovraštva razdejal boš carstvo kletu.
Komu pač v srcu blažje srce bije,
komu za bratov srečo bolj je vneto?
Ti boš pomiril smrtne razprtije,
prinesel ljudstvu bratoljubje sveto!

Bilčovs. (Gospodinjki tečaj.) Pred 7 leti smo imeli pri nas prvi gospodinjki tečaj, katerega je vodila nepozabna nam voditeljica Marica Krištofova por. Aichholcer. Še danes se je njene tečajnice hvaležno spominjajo in varujejo zlate nauke, ki jih je dajala. Sredi poklicnega življenja že stoje, medtem ko blago učiteljico že krije zelena ruša. Za slovenskim tečajem smo imeli leta 1933 nemški gospodinjki tečaj, katerega so se udeležile same Slovenke. Nemški voditeljici gčni Miklau ne odrekamo njenih zmožnosti, vendar ugotavljamo, da so slovenski tečaji vršeci se v domačem jeziku, uspešnejši in izdatnejši. Beseda dekletu, naj ljubi svojo deklško čast, svojo družino, svojo vero in materno govorico, naj se drži starih šeg in navad, ta beseda nam je pač govorjena iz srca. V letošnjem marcu pa smo otvorili tretji naš tečaj, ki ga vodi dolgoletna preizkušena voditeljica gčna Milka Hartmannova. K tečaju so se priglasilo 18 deklet, ki hite k delu veselih in razigranih obrazov. To je znak, da jim tečaj ugaja in da jih je znala voditeljica prikleniti nase. Na cvetno nedeljo bomo imeli zaključno prireditev in razstavo, na katero že danes vabimo vse prijatelje dobre izobrazbe.

Krčanje. Smo bolj počasni s poročilom, ker smo tako odaljeni od ostalega sveta. Na pustno nedeljo smo imeli hojset, zraven pa igro „Kmet in avtomat“. Oče Peter je sijajno podal svojo vlogo in vzbudil obilo smeha. Ker ni mogel v Celovec na hojset, je razbil avtomat, pa se zadovoljil z domačo hojsetjo Jamelnikovega Vida in bil z drugimi vred prav dobre volje.

Kazaze. Občni zbor „Zarje“, našega prosvetnega društva, bo v nedeljo 29. marca po sv. maši v društveni sobi. Na sporedu petje, deklamacije, poročila, volitve in govor zvezinega zastopnika.

Kotmara ves. Občni zbor „Gorjancev“ bo v nedeljo 29. t. m. ob 3. uri pop. pri Šmonu v Št. Kandolfu. Na sporedu poleg običajnih točk in nastopa pevskega zbora tudi predavanje zvezinega govornika.

**Inserirajte
v „Koroškem Slovencu“!**

GOSPODARSKI VESTNIK

Spomladanska setev.

Čudno leto je naše leto. Že dva meseca nas vara zima. Že tedne sem je pravo spomladansko vreme, vendar smo šele zadnji teden začeli s pravim spomladanskim delom. Da letos ni bilo prave zime, še ni nikako zlo, ker tudi hudega mraza ni bilo, ki bi zimskim posetvinam bržkone škodoval. Sedaj pa smo že sredi spomladanske setve.

Vsako delo je treba začeti po temeljitem prevdaru. Na nekatere potrebnosti naj pri tem opomnimo naše gospodarje. Vsak gospodar naj še enkrat prouči svoj obdelovalni načrt. Zlasti mora pomisliti na krmske rastline, da bo pridelal dovolj beljakovinske krme: detelje, lucerne, grašice, kajti ta mu največ koristi. — Kaj pa s semenom? Je-li vse pripravljeno, da se ga lahko takoj seje? Če ga ni doma, si ga nabavimo. Zlasti krompir je treba večkrat menjati, če hočemo doseči primerne pridelke. Iz težkih zemlja na peščen, iz rahlih tal na težke, iz nižav v višine, iz višjih leg v nižine. — Tudi orodje za spomladno setev imejmo v redu: pluge, brane, valjarje, sejalne stroje, motike in drugo. Najbolj nerodno je, če med setvijo stroj zastane in je treba popravila.

Kedaj naj sejemo? O tem odločujeta vreme in zemlja. Nekod že pridno sejejo, oves je že v zemlji in celo ječmen spravljajo v tla, kjer je zemlja rahla in peščena. Ponekod pa še čakajo, kajti težka zemlja je še vedno prepojena z vodo, je mrzla in mrtva. V tako ni zarezati brazde, pa tudi ne je rahljati, še manj ji zaupati seme. Ko so tla osušena, tedaj pridno na delo. Tisti gospodar, ki v jeseni prazne zemlje ni preoral, se mora s tem delom truditi pač sedaj. Lažje je temu, ki ima njive že preorane, samo enkrat povleče z brano in tla so pripravljena. Sejati je treba takoj, ko je za to dana možnost. Čim prej sejemo, tem bolje je. Zemlje spomladi ne obračajmo, kajti tedaj jo lahko pokvarimo.

Ne pozabimo spomladnega zatiranja plevela. Najlažje ga zatremo, če gremo z brano čez ozelelo njivo ob toplem sončnem dnevu. Tako izrujemo ali vsaj zrahljamo vse mlade plevelne rastline, ki jih sonce osuši in zatre. To je najučinkovitejši način zatiranja plevela. Ko se je plevel že globoko ukoreninil, je zatiranje že prepozno. Tudi na posejani ozimini se da v brano omejiti rast plevelnih rastlin.

Za setev je treba zemlje, ki nima grud in ne praznih prostorov v notranjosti, kamor bi seme zdrknilo. V enakomerno grudičasto zemljo se spravi vse zrnje lahko in enakomerno, ki tudi enakomerno in istočasno vskali, kar je za razvoj setve velike važnosti. Sejmo enakomerno, ne pre-gosto in ne prereditko. S sejalnimi stroji si prihranimo najmanj tretjino semena, seme spravimo enakomerno globoko.

Setev lucerne odložimo dotlej, da se zemlja ugreje. Sejmo jo samo, ne med oves, ki jo rad zasenči in uduši. Za krompir in peso ni sile, ker oboje potrebuje toplo zemljo. Koncem majnika sajen krompir je večkrat boljše uspeval in dal večji pridelek, nego oni začetkom aprila. V marcu sajen pa bi nam lahko popolnoma odpovedal. S koruzo in fižolom počakajmo, kaj prinese april. Ne pozabimo prebrati pšenice, ker s tem zatremo plevel in razredčimo v zimi strjeno zemljo. Rži ne branajmo, ječmen pa boli previdno, kajti ta žita so premalo trdno ukoreninjena. Ne pozabimo na travnike, delo na njih se bogato izplača. Branje travnišče spomladi je polovico gnojenja. Travnika brana izruje mah, raztrga rušo, poravna krtine in razgrebe zemljo. Če navozimo po branju na travnike še gnojnice, se nadejamo bogate košnje.

In še eno vsem gospodarjem na srce: sosedje naj si gredo medsebojno na roko. Pomagajte si z izkušnjami, s pomočjo in rezali boste brazde lepše bodočnosti!

Brananje je važno delo. Skorja na njivi je velik škodljivec, ker odteguje zemlji vodo in toploto ter otežkuje kaljenje. Kaleče rastline, kot repa ali koruza, skorje ne morejo prodreti, že razrastlim rastlinam moti trda skorja njihovo prehrano. Zato velja za kmeta pravilo: branaj svojo njivo, čim opaziš na njeni površini skorjo! Za že obdelane njive svetujejo brane v obliki valjarjev. Take brane skorjo razrežejo in zdrobijo, ne da bi na-

pravile kakoršnokoli škodo. Za kraje, kjer se zemlja rada strdi v neprodno skorjo, bi svetovali nabavo takih bran. Nakup se lahko izvrši za družnim potom.

Kje uspeva čebelarstvo? Zanimanje za čebelarstvo vidno raste. Komu svetujemo gojitev te gospodarske panoge. Na Tirolskem je videti čebelnjake do 1800 m visoko. Vendar je najvišja še ugodna višina od 1000 do 1200 metrov nad morjem. Za uspešno čebelarstvo je važen predvsem kraj, kjer imajo čebele dovolj hrane. Kjer so umetni travniki, kjer ni sadja in je samo visok gozd, tam čebelarstvo ne uspeva. Resnica je, da nosijo čebele nad 2 kilometra daleč, vendar je to zanje prevelik napor. Obseg 1 kilometra je velik dovolj. Vetrovni kraji tudi niso ugodni za čebelarstvo. V višjih legah je odsvetovati senčne kraje, ker se čebele pozimi ne morejo izčistiti. Pred vetrom varovan kotiček, ki odpira jugovzhod in jugozahod, je najprimernejši. Le kdor se hoče resno in pravilno baviti s čebelami, naj postane čebelar. Čebelarstvo začnemo najbolje v vigredi s par močnimi roji. Začetno se obračajmo po nasvete do strokovnjakov ali si nabavimo primerno čebelarsko knjigo.

Več jajc! Črez zimo naše gospodinje običajno tožijo, da njihove kokoši nesejo premalo jajca. Tedaj primanjkuje jajc, ko je povprašanje za njimi posebno veliko. Krivi na tem so marsikod za zimo neprimerni kurniki. Navadno pa primanjkuje kokošim v zimi beljakovinske hrane. Med letom jo pobirajo s črvi, žežulkami, mlado travo, v žitu in krompirju, pozimi pa je le malo. Izurjeni kokošjerejci zato svetujejo za zimo, naj dajemo kokošim posneto mleko, ki čisto dela naravnost čudeže. Posneto mleko zviša pri kokoših število in teža jajca ter izboljša tudi teža živali. Dnevno lahko damo eni kokoši do četrt litra posnetega mleka. Dospodinj se bodo čudile čudovitim uspehom.

Velikovški trg minulega tedna: Na živinski trg minulega tedna je bilo prignanih 2 konja, 2 bika, 10 mladih volov, 29 krav, 3 telice, 8 svinj, 7 prašičev, 40 plemenskih prašičev in 4 ovce. Cene so ostale nespremenjene. — Žito ima sledeče cene za teže: Pšenica 39, rž 29, oves 24, proso 23, kornoplja 28, ječmen 27, ajda 23 g. Krompir stane 10—12, jajca 8, stare kokoši (par) 6 in mlade 5 šilingov.

ZANIMIVOSTI

Belokranjski pirhi slovijo še preko Slovenije. Je pa tudi dela z njimi, preden gredo iz rok kot dovršene umetnine. Sirovo jajce najprej opišejo s črtalom, ki se mora vsak čas segrevati, da ostane vosek tekoč. Z voskom namreč se opišejo narodni motivi. Nato se jajce grundira z zeleno ali kako drugo barvo, črez to barvo spet pišejo z voskom. Šele nato skuhamo jajca v končni temeljni barvi, ki se lahko izbere poljubno. Belokranjski pirhi so prava znamenitost. Bilo bi lepo, če bi se še mi na Koroškem poizkusili v tej narodni umetnosti.

Podzemne ceste pod egiptovskimi piramidami. Pri izkopavanju v Egiptu so našli na podzemeljske hodnike, ki so bili zgrajeni kakor zelo dobre ceste. Ceste niso bile namenjene pešcem, marveč vozovom, kar dokazujejo še ohranjeni tiri. Doslej so odkrili tako cesto med Keopsovo in Kefrovo piramido, ki je dolga 2 kilometra. Slutijo, da je bila pod zemljo izpeljana cela mreža cest. Iz dosedaj odkritih napisov sklepajo, da je ta podzemeljska železnica bila zgrajena že leta 2766 pred Kristusom. Bržkone so po njej prevažali egiptovski kralji svoje zaklade in živila.

Največji tovorni avto na svetu ima neko transportno društvo v angleškem mestu Liverpool. Voz je 22,6 metrov dolg in prevaža tovore do 130 ton teže. To se pravi, da z lahkoto prevaža težke lokomotive, manjše ladje, celega kita i. dr. Avto vodijo 4 ljudje, ki so razdeljeni po vsem vozu in so medsebojno povezani s telefonom. Na kilometer porabi avto 3 litre bencina. Nabavni stroški znašajo dva in pol milijona šilingov. Baje se je voz izkazal kot zelo praktičen in je firma naročila še tri enake.

Skrivnostna pokrajina na Moravskem Krasu. Na Moravskem Krasu v Čehoslovaški, blizu kraja Blansko, kažejo največji naravni čudeži Evrope. Tam se namreč nahaja velikanska podzemna pokrajina, ki še ni docela preiskana. 40 let se je tru-

dil praški profesor Absolon, da jo odkrije svetu. Po velikanskem naporu se je posrečilo potom hidravličnih črpalk znižati vodno površino za celih 21 metrov, nakar se je prikazala čudovita pokrajina, polna najkрасnejših kapnikov, ki se v žaru električnih luči blestijo kot dragoceni kamni. Posebni motorni čolni prevažajo obiskovalce po temnozelenih jezerih. Vendar je kljub obilnemu trudu odkrit šele neznamen kos skrivnostne pokrajine pod hribi in hribčki Moravskega Krasa. Delo se nadaljuje.

Kako se nosijo mlade Turkinje? Učiteljstvo dekliških šol v turški Smirni je dalo starišem svojih gojenk navodila, kako naj se turške deklice obnašajo. V njih navajajo škodljivost kino-predstav za dekliško vzgojo, dekleta naj se sprehajajo samo v spremstvu svojih starišev ali starejših bratov ali sester. Znanja z moškim svetom so, četudi so nedolžnega značaja, zelo pogubna. Pri občevanju s prodajalci in trgovci se dekleta uče klepetanja in čenčanja. Dekleta naj ne nosijo svetlih ali prozornih oblek, svilenih nogavic ali čevljev z visokimi petami. Strogo je prepovedana šminka, puder, odveč je pretirano okrasje. Navodila zaključujejo: Mlade Turkinje naj so preproste in skromne. Pri nas pa strašimo otroke s Turki!

Jetnišnica v Vatikanu. Vatikansko mesto je dobilo pred kratkim novo jetnišnico. Je najbrže najmanjša na svetu, ima namreč samo dve celici. Jetniki imajo svojo bolniško sobo, kopalnico in svoje sprehajališče. Vse je udobno in moderno, manjka samo jetnikov, ker pridejo kot taki v poštev samo oni kaznjenci, ki jih je sodilo vatičansko sodišče. Doslej še ni obsodilo nikogar.

Velikanski meteor je padel v morje. Predzadnjo soboto so videli prebivalci ameriške obale pri Montau Pointu velikanski zvezdni utrinek, ki je z grmenju podobnim šumom padel v morje. Nebo je bilo za par sekund razsvetljeno kot podnevi. Istočasno so čutili lahak potres. Očividci so videli veliko žarečo kroglo z rumenim repom. V bližini je vozil letalec, ki je bil v veliki skrbi, da mu žareča snov ne razbije letala. Pravi, da v svojem življenju še ni videl tako žarke luči.

Prašič dosegel rekord. Madžarski kmetje se pripravljajo na veliko spomladansko živinorejsko razstavo v Budimpešti. Glavni junak bo po vsej priliki prašič, ki ga je vzredil neki Szigeti v štirih letih. Prašič meri v višini 117 cm, v dolžino 228 cm, obseg pa mu je 223 cm. Tehta nič manj: 680 kg. Baje je žival zdrava in izredno gibčna, ter poje vsak dan 2 kg jabolč in do 6 kg koruzne moke. Medajla mu je torej gotova.

Listnica uredništva. Č. P. J. Dopis smo izročili uredništvu „Nedelje“. — V. Z. Ostalo v prihodnji številki. — J. P. Vašega dopisa pustne vsebine ne razumemo prav in je tudi osebno žaljiv, če opisujete resnico. — J. K. Pripombo v omenjenem uvodniku „Bauernbündlerja“ smo čitali seve tudi mi. Potrpajte, v dogledni dobi se bo marsikaj doslej nejasnega pojasnilo. — A. Sch. Hvala za poročilo o zborovanju pri vas! Po izjavi uradne osebe nas je torej črez 70.000 Slovencev v deželi. Ostrin iz gotovih razlogov ne bomo priobčili. — S. S. Zakaj bi bili nestrpni mi, ko pa nam dolgujejo drugi? — J. M. Niste se držali ustmenega dogovora! — M. P. Odgovor na 1. vprašanje sprejmete pismenim potom. Drugo smo izročili izvedencu v socialnem zavarovanju. — R. J. Odgovor najdete v gospodarskem delu našega lista.

Tiskovni sklad. Mesto venca na grob borca in voditelja koroških Slovencev Franceta Grafenauerja so darovali Globašani 21,50 S; Franc Šenk, Št. Jakob v Rožu, 5 S; Marija Wiegeler, Perava, 1 S. Mesto venca na grob g. dr. Karola Pečnika, ki je bil pokopan v Gradcu dne 11. marca, je daroval Klub koroških Slovencev v Ljubljani 200 Din. Darovali so dalje: Lucija Rapp, Vinče, 50 g; Hranilnica in posojilnica v Borovljah 30 S; Matvež Wornig, Glinje, 2 S; Urša Kralj, Železna Kapla, 1 S; Franjo Celnar, Celovec, 2 S; Miha Maček, Breg, 20 g; Andrej Hebein, Šmartno, 2 S; Franjo Celnar, Celovec, 2 S; Apolonija Juch, Vetrin, 1 S; Štefan Bayer, Loga vas, 2 S; Celovčan za velikonočne pirhe 1 S; Jakob Kulterer, Mišlje, 1 S; Tomo Ogris, Trepča Mines, Zvečan, 20 Din. Darovalcem najprisrčnejša hvala!

Proda se arondirano posestvo, 17½ orala, lep sadni vrt, poslopije v dobrem stanju, 2 uri od Celovca oddaljeno. Cena po dogovoru. — Naslov v upravi lista.